

Forstudier til et essay om at skrive et essay

- refleksioner på baggrund af læsning af essays skrevet af 4 års studerende på TV uddannelsen på Danmarks Medie og Journalisthøjskole, under et undervisningsforløb om cross-media.

Essayet er en oldgammel genre, etableret af den franske forfatter Michel de Montaigne, som i sin bog *Essai* fra 1500 tallet gjorde *forsøg* (fransk: *essay*) på at forstå temaer som fx tristhed, løgn eller frygt, eller paradokser som det at vi ad forskellige veje ender det samme sted eller tesen om at det at filosofere er at øve sig på at dø. Essayet ligger tæt på det vi på dansk kalder kronikken, men fx vil en tale sagtens kunne have essayets karaktertræk. Essayet er ikke nødvendigvis argumenterende. Det undersøger, men lægger grundlaget for undersøgelsen og tankerne frem undervejs, så læseren kan træde ind i teksten og blive en del af den undersøgende proces, tage et spejl op og spørge hvordan ser jeg på det, hvilke tanker gør jeg mig.

Rammesætning

Gennem rammesætningen fortæller du læseren og dig selv, hvilke forudsætninger der forventes for, at man som læser får udbytte af essayet. Det kan fx være ved at angive den kontekst essayet er skrevet i: "Essay om bogen *Tilbageblik fra 2020 – Hvad skete der med medierne?*" eller gennem en titel "Transmedia – forstyrrende eller fremmende?", eller som jeg har gjort her i en underrubrik (også kaldet en manchete) at angive i hvilke sammenhæng essayet er skrevet. Det at et essay er skrevet i forbindelse med en særlig begivenhed eller kontekst, behøver ikke gøre det uinteressant for andre. Det kan tvært i mod give det den spidsvinkling, der gør det til noget virkelig nyt og originalt. Det er alt sammen op til forfatteren.

Essayet er for dig og de andre, som du ikke kender.

Når du tænker på målgruppen for dit essay, er du også i gang med at fastlægge dine ambitioner om at nå læserne, nå verdenen. Og den verden skal være større end dig, din klasse, dine venner, din skole. Man kunne også sige dit køn, din profession, din region, dit land. Så tænk på, at det du skriver skal kunne forstås af andre, der er interesserede i dit emne: kunst, træning, frivilligt arbejde, kærlighed, rodløshed, lediggang – eller crossmedia – men at de ikke har læst de samme bøger som dig, ikke mødt de mennesker du har mødt og ikke ved, hvad der er sket for dig i den sidste uge, med mindre du fortæller dem det.

Lav en tragt ind

Hjælp læseren ind i teksten allerede i første linje. Det er den der kan virke som anslag og suge mig ind, men det er også den, der kan fortælle mig, at denne tekst ikke er noget for mig. Tragten kan man tænke som et anslag (så kunne vi også kalde den en krog), en invitation, et håndtryk, et kram...men det er i hvert fald, efter overskriften, det der skal overbevise potentielle læsere om at der er grund til at læse videre.

Eget perspektiv

Det styrker essayet at det er båret af et personligt engagement. Temaet må meget gerne springe ud af forfatterens egne oplevelser eller knytte an til konkrete eksempler, som netop forfatteren har fundet værd at hive frem i lyset. Jo mere konkret des beder. Jo mere ukonkret des værre. Essayet må godt udtrykke holdninger, men det er ikke et debatindlæg. Målet er at

dele tanker med andre – ikke at overbevise eller oplyse. Det er, som det oprindelige ord udtrykker, et *forsøg*. Et forsøg på at forstå – en lyst til at undersøge.

Opbygningen

Teksten vil sikkert fordele sig på en indledning, en undersøgelse, og en slags konklusion eller perspektivering eller vendt tilbage til udgangspunktet. Men formen er i princippet meget fri, og essayet giver god mulighed for både at lege med sproget, at overraske både sprogligt og meningsdannende. Det der er vigtigt er at søge at skabe en helhed med teksten. Det kan være en cyklus – fx ved at vende tilbage til det der satte det i gang, en rød tråd, en udvikling.

Læs et essay

Som inspiration kan du læse Søren Ulrik Thomsens tale, Det hvorom man hverken kan tale eller tie, i forbindelse med åbningen af en af samlingerne på Statens Museum for Kunst. Den tale er på mange måder formet som et forbilledligt essay.